

Curs opțional de Etică practică pentru liceu

Universitatea din București – Proiect **CNFIS-FDI-2021-0456**

Lect. dr. Mihaela Constantinescu, Conf. dr. Emilian
Mihailov, Conf. dr. Firuța Tacea

Notă de prezentare

Programa școlară a disciplinei Etică practică reprezintă o ofertă curriculară de disciplină opțională pentru liceu, proiectată pentru un buget de timp de 1oră/săptămână, pe durata unui an școlar. Disciplina poate fi predată în clasele a X-a și a XI, în condițiile adecvării demersului didactic la particularitățile de vârstă ale elevilor.

Prezenta programă școlară este justificată din perspectiva următoarelor aspecte:

- raportarea elevilor de liceu, în cunoștință de cauză, la probleme etice ale societății contemporane;
- implicarea tinerilor în elaborarea și în promovarea unor proiecte de implicare socială;
- pregătirea elevilor de liceu pentru asumarea, în cunoștință de cauză, a comportamentului etic.

Disciplina Etică practică are următoarele dimensiuni:

- dimensiunea explicativ-informativă, vizând însusireacunoștințelor și conceptelor fundamentale ale eticii;
- dimensiunea normativă, referitoare la însusirea principiilor etice;
- dimensiunea interogativ-reflexivă și valorizatoare, care are în vedere dezvoltarea competențelorspecifice gândirii critice (creatoare, flexibile, interogative, deschise);
- dimensiunea practică, asimilarea unui aparat conceptual care să permită o întemeiere rațională a deciziilor și comportamentelor.

Competențe generale:

- Utilizarea conceptelor etice pentru a evalua fapte, evenimente, procese din viața reală.
- Aplicarea cunoștințelor specifice eticii în rezolvarea unor situații problemă, precum și în analizarea posibilităților personale de dezvoltare.
- Cooperarea cu ceilalți în rezolvarea unor probleme practice, în cadrul diferitelor grupuri.
- Manifestarea unui comportament social activ și responsabil, adecvat unei lumi în schimbare.
- Participarea la luarea deciziilor și la rezolvarea problemelor comunității.

Valori și atitudini

Competențele generale și specifice pe care trebuie să le formeze procesul de predare-învățarea Eticii practice se bazează pe și promovează următoarele valori și atitudini:

- gândire critică și divergentă;
- disponibilitate pentru dialog și dezbateri;
- curiozitate și interes pentru studiul eticii;
- coerență și rigurozitate în gândire și acțiune;
- conștientizarea identității personale, acceptarea diversității și valorizarea pozitivă a diferențelor;
- solidaritate și asumarea responsabilității faptelor personale.

Programa:

1 oră/săptămână - filiera teoretică și filiera vocațională, toate profilurile și specializările.

Competențe specifice și conținuturi

Competențe specifice	Conținuturi
<ul style="list-style-type: none">• Precizarea sensului conceptelor centrale pentru studiul eticii.	<ul style="list-style-type: none">• <i>Ce este etica?</i> Moralitate, legalitate și religie• <i>Am acționat moral?</i> Motivații personale, scopul și impactul acțiunilor
<ul style="list-style-type: none">• Argumentarea unui punct de vedere personal în cadrul unei dezbateri etice.• Formularea unor argumente pro și contra la probleme controversate de etică practică, individual și în cadrul unor activități în echipă.• Recunoașterea consecințelor etice implicate de o anumită poziție normativă.	<ul style="list-style-type: none">• Libertatea de gândire, autonomie, exprimare, și acțiune• <i>Ce este o persoană?</i> Ființe umane, cimpanzei și inteligență artificială• <i>Noi vs. voi.</i> Etică și diversitate, conflictul între valori
<ul style="list-style-type: none">• Argumentarea unui punct de vedere personal, în cadrul unei dezbateri etice.• Formularea unor argumente pro și contra la probleme controversate de etică practică, individual și în cadrul unor activități în echipă.• Recunoașterea consecințelor etice implicate de o anumită poziție normativă.	<ul style="list-style-type: none">• <i>A ucide ș ucidești să moară</i>• Binefacerea personală și impersonală• Social media, cultura validării, cyberbullying și online shaming• Dezumanizare și obiectualizare• Etica relațiilor de prietenie și dragoste

<ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea discursului filosofic în elaborarea unui eseu argumentativ. • Participarea la analizarea și rezolvarea unor situații deviată, folosind cunoștințele și metodologia specifice eticii practice. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Cum să judecăm etic?</i> Dovezi, coerență și dialog • Virtuți etice pentru secolul 21: tehnologie, mediu și animale • Imaginație morală: experiențe, narațiuni, lumi virtuale • <i>Cum să faci diferența?</i> Activism, expresii politice și idealuri morale
---	--

Sugestii metodologice

Prezentul curriculum este conceput ca o ofertă educațională de disciplină opțională, al cărei rol este acela de a anticipa și pregăti studierea *Filosofiei* ca disciplină aparținând trunchiului comun. Cadrele didactice care predau această disciplină vor valorifica problematica încorporată în conținuturile învățării, pentru a-i sprijini pe elevi să dobândească o serie de competențe relevante pentru soluționarea de probleme specifice vieții de fiecare zi, sub aspectul etic al acestora. Aceasta presupune identificarea de metode de asemenea relevante și semnificative pentru societatea contemporană, având în același timp calitatea de a putea fi transferate într-o diversitate de contexte – personale, școlare, profesionale, familiale etc.

Conținuturile învățării sunt asociate competențelor specifice, fără ca ordinea abordării acestora în programa școlară să fie obligatoriu de urmărit la clasă. Cadrele didactice au libertatea de a organiza conținuturile învățării, astfel încât să ghideze procesul de învățare, dând prioritate competențelor.

Având în vedere că, începând cu clasa a X-a, elevii au depășit etapa adaptării la învățământul liceal, iar structurarea identității personale intră într-o nouă etapă de restructurare, capătă o semnificație aparte dimensiunea atitudinal-valorică a acestei discipline, în relație cu problemele etice. Astfel, urmând logica metodologiei eticii practice, cadrele didactice își pot proiecta repertoriul resurselor metodologice bazându-se pe: învățarea prin descoperire, prin cooperare, problematizare, elaborarea de eseuri, analiza comparativă, metodele specifice gândirii critice, metoda proiectului, a studiului de caz, a formulării de argumente și contraargumente. Organizarea elevilor ar trebui să permită derularea de activități de învățare pe grupe, reflecția personală asupra temelor specifice, studiul individual al textelor filosofice, discuțiile libere, dialogul, dezbateră, manifestarea spiritului critic, construirea de opinii pornind de la punctele de vedere ale celorlalți, realizarea de conexiuni interdisciplinare, fie la nivel metodologic, fie conceptual.

Pentru a ilustra problematica menționată în programă, ca și în cazul disciplinei *Filosofie*, textele vor fi alese după criteriul relevanței pentru:

- problema propusă în discuție;
- modul de argumentare specific, recognoscibil în comparație cu alte moduri de argumentare, prezente la alți autori;
- experiențele anterioare de învățare ale elevilor.

Componenta evaluare a procesului didactic va fi concepută de cadrul didactic prin raportare la: profilul de formare al absolventului de clasa a X-a și al celui de învățământ liceal, competențele specifice urmărite, natura conținuturilor învățării, bugetul de timp alocat studierii disciplinei, resursele metodologice folosite. Întrucât este vorba despre un domeniu în care au prioritate diversitatea punctelor de vedere, pluriperspectivismul, multitudinea de răspunsuri la o problemă identificată, sunt dezirabile metode alternative de evaluare, care să permită deopotrivă evaluarea produselor învățării, precum și a procesului realizării acestora.